

yunkat Jankovich Miklósnak, a híres irodalombarátnak köszönhetjük, aki körülbelül 1810 és 1820 között a következő okoskodással alkotta a *juss* pótlóját. A németben ugyan az a szó fejezi ki a jogot, mint a jobbkezet: *das Recht* és *die Rechte*. A jobbkez jelölésere volt a régi magyaryelvnek még egy szava, a *jóg*. v. ö. Jordanszky kódex „Ne tudja te balod, mit akar tenni jógod”, vagy „Sem jóra sem balfelé nem térünk”. A *jóg* tehát egy régi jobbkezet jelentő *jó* főnév kicsinyítő *g* képzős származéka. A nyelv-

történet folyamán a *jóg* hosszú *ó*-ja a jobb középfok hatása alatt megrövidült. Jankovich úgy okoskodott, hogy ha a németben lehet egy és ugyanazon szóval kifejezni úgy a *jobbkezet*, mint a *justt*, miért ne lehetne a magyarban is; érvelése meghallgatásra talált és mivel az új szó könnyen volt összetételekben és továbbképzésekben is használható: *jógos*, *jógviszony*, *jogosít*, *jogalap*, *jogelv*, *jogrend*, annyira elterjedt, hogy e sorok írója *jogcím*et talált ezen ismertetés megírására.

— gaeer

K Ö N Y V E K

Idegen szavak magyarázata. Horovitz Jenő könyve most ötödik kiadását érte el, ami hasznosságát bizonyítja. Szerencsés feldolgozási módot követett a szerző, amikor nem pusztá szótárt ad, — hanem, mint a cím is mondja — magyarázatot nyújt az idegen nevek és fogalmak megértéséhez. Hogy ebben mennyire a legutóbbi időkig jutott el, szabatos meghatározást találunk ilyen szavakra: S. A., Argbüro, Locarno, Bedeaux, Kommitang, Ausztromarxizmus, Artel, Sex-appeal, Balilla és még sok hasonlóra. Egész kis lexikon, betűrendes ismerettár, amely a tudományágakra való tekintet nélkül abc sorrendben magyarázza a szavakat, amelyekből tudást meríthet mindenki.

Egy kurúzsó élete. A nemrégiben jelent meg Lidi Szejfullina ismert orosz írónőnek „Egy kurúzsó élete című nagy regénye, Nyugat kiadásban.

A regény tárgya az orosz proletáriátus és az orosz intelligencia nagy találkozásá s az értelmi osztály keserű kiábrándulása a forradalomból. A parasztsorból származó főhős a cárizmus alatt optimista lelkű, tanulni vágyó gyermek, a háborúban szanitéc, a forradalomban hamis okmányokkal és címbitorlással orvosi gyakorlatot folytató, szereleméhes

férfi, akinek kalandos életét legkényesebb fordulataiban is tiszta irodalmi érzékkel fest az írónő. Lidia Szejfullina hatalmas galériával dolgozik, nőalakjaiban a gyengédtől a hisztérikáig élő, pontos lélekrajzot ad, meseszövíő készsége, jellemábrázoló és megjelenítő ereje a legkülönb új orosz férfiúrókéval vetekszik. Ezzel a regényével méltán lett a legnépszerűbbé a mai orosz írónők között s emelkedett a modern orosz irodalom első sorába. Sokat veszít az, aki ezt az örökbecsű könyvet el nem olvassa.

Polgári házasság a címé Zsolt Béla legújabb novelláskötetének. A magyar irodalomban nincs senki, aki annyira ismerné a kispolgárt, sőt talán általában az anyagát, mint Zsolt Béla. Amikor megfigyeléseit írásba rögzíti, — mindegy, hogy regény, szindarab, cikk vagy novella — úgy érezzük, hogy tökéletesebben már nem is érzékeltethetné az életet — tragikomikus kispolgár figuráinak életét. A szomszéd szoba című novella egy ott-hontalan férfiről és Az első éjszaka című az egyedülmaradt férfiről már több, mint az író mechanikus munkája: a líra gicsetelen megnyilatkozása. Más elbeszélései, mint A polgári házasság, A pincér, Az ezüst cigarettatárca, Világ vége, a kispolgári élet öntudatlan, elesett és gyáva

figuráit elevenítik meg szatirikus ábrázolásban. A nagyapa és A nászút, szadistává lett kispolgárokról szólnak. A lélektelen lumpenproletár ítélete A sötétben című életkép... Ha Zsolt Béla írásait olvassuk, Dosztojevszkij jut eszünkbe, egy furcsa módon racionalizált Dosztojevszkij, aki nem lesötétített gyóntatószobában vallatja hőseit, hanem műtőasztalra fekteti őket és reflektorok kérérlhetetlen fénye mellett kajánul emeli bonckését a halálosvégű operációhoz.

A nő és a szocializmus, Bebel Ágoston nagy tudású szocialista író hatalmas munkája, amely német nyelven ötven kiadást, magyar nyelven pedig három kiadást ért el. A hatalmas és egyébként művésziesen megírt műnek előszavát Kéthly Anna magyar író írta nagy

hozzaértéssel. Bebel könyvét a nő és a család multbani helyzetének rajzolásával kezdi. A civilizáció, az emberi társadalomnak fokozatos fejlődését olyan alapos feldolgozással tárgyalja és ismerteti meg a leglaikusabb olvasójával is, hogy ezideig — szinte egyedülálló ez a mű a maga nemében. A multból a jelenbe érve, látjuk a nő jelenlegi életét a mai társadalom keretein belül. A nemi ösztön, a házasságnélküliség, a modern házasság, a házasság lehetősége, fölbomlása, a prostitúció s a nő jogi helyzete mind-mind egy összességben harcot jelentenek egy igazabb társadalmi rend kialakulásáért.

Érdekes és nagyon értékes ez a könyv; minden mai fiatalnak, minden nőnek el kellene olvasni...

A. A.

FOLYÓÍRAT-SZEMLE

A társadalmi és a bennünket közelebről érdeklő közgazdasági reformokra irányuló törekvés mindenkor jogosult, mert mindig vannak tökéletlenségek, melyek kiküszöbölése kívánatos és az élet is mindig halad, amivel számolni kell. A fejlődés nyugodt korszakai gyakran alábecsülik a ténytet; ebből származik bizonyos berendezések elkövesedése. A reformkorszakokat ezzel szemben a lendület jellemzi. Lázasan keresik az embereket az újat, kovácsolják a terveket, vágyódva az életnek új alapokra fektetése után. E lendület szükséges, ha igazán nagyot, jobbat akarunk alkotni. De van a lendületnek egy veszedelme is: várakozásunk túlcsigázása és a lehetőségek túlbecsülése. Az emberi lehetőségek pedig korlátozottak. Határokat szabnak nekik az ember tökéletlenségei, a dolgok benső logikája és az ezekből folyó társadalmi törvényszerűség. Az ember lendületében ezeket az akadályokat könnyen alábecsüli, mert nem szívesen hisz elkészületlenségében és nincs mindig

tisztában a társadalmi folyamatok bonyolult voltával. Minden komoly cselekvésnek azonban a megfontolás, a következményekkel való számolás a feltétele. Azt, amit vágyakozásunk, mint célt varázsol, össze kell vetnünk az életszemlélet által adott lehetőségekkel. Csak így születethetik igazán egészséges és reális reformszellem, mely a bajok igazi okát veszi reformjai célpontjául és helyesen tudja megvalósítani eszközeit. Csak így óvhatjuk meg magunkat attól, hogy látszatmegoldásokba sodródjunk, amelyek végeredményben nem változtatják meg a dolgokat, csupán új formákat hoznak, — írja Heller Farkas a Kat. Szemlében.

Ady-harisnya. Egy erdélyi magyar lapban olvastuk a következő hirdetést: Ha elegánsan akar ruházkodni, csakis ADY-harinyát viseljen. Az ügyes gyárosnak nagyszerű érzéke van a reklám iránt. Az Ady név már maga vonzó, nem feltétlenül szükséges, hogy a haris-